

TRADICIONÁLIS TERMÉSZETSZEMLÉLET

Idézetgyűjtemény¹

„Most pedig feledkezzünk meg a gépkocsikról, a rádióról, a moziról és sok minden más dologról, amelyekről azt hittük, hogy nélkülük nem is lehet élni, mert ezek helyett inkább kutyafogatokkal, indián csónakokkal, sátrakkal, hótalpakkal lesz dolgunk, [...] nagy folyókat, tavakat, susogó erdőket láttok, és különös állatokat is, amelyek beszélgetnek egymással, dolgoznak és városokban laknak; hatalmas fák intenek majd felétek üdvözléssel, amint elmentek mellettük, a folyók vizéből pedig halak daloló hangokat fogtok hallani. És letelepszünk a lobogó tűz mellé egy füstös, sötétbarna *vigvamban*, és ti meghallgatjátok a rég múlt idők történetét.” – Szürke Bagoly (*Két kicsi bód*. Budapest, 1982, Móra, 11. o. Baktay Ervin fordítása)

„Manapság a természet kimerül a különféle »jelenségek« (a fény, az elektromosság, a hó stb.) vonatkozásában elgondolt törvények összességében. Ezek minden spirituális jelentés nélkül, pusztán matematikai relációk által meghatározva, kaleidoszkopikusan tárulnak elénk. Ezzel szemben a tradicionális világban a természetet nem »gondolták«, hanem – mint egy nagy megleveledett szent testet: mint »a láthatatlan látható kifejeződését« – *megélték*. A rá vonatkozó ismeretek inspirációkból, intuíciókból és látomásokból származtak, és – mint eleven »misztériumokat« – »iniciatívan« közölték azokat; még ha olyan dolgokra vonatkoztak is, melyek – mivel értelmük elveszett – manapság banálisnak és közönségesnek tűnhetnek: például az építészetre, az orvoslásra, a földművelésre és így tovább.” – Julius Evola (*A hermetikai tradíció. Szimbólumai, doktrínája és „királyi művészete”*. Budapest, 2007, Arcticus, 26. o. Ferencz Ernő fordítása)

*

„A világ nagy vallási tradícióinak legtöbbjében az emberek katedrálisok, templomok, szentélyek formájában építettek kultikus központokat, és e központokban, valamint a bennük megjelenített számos szimbolikus formában az

¹ Különös tekintettel az észak-amerikai síksági indiánok valamint a tibeti sámánizmus és buddhizmus természetfelfogására. Összeállította: HORVÁTH RÓBERT és KIRÁLY LILIAM.

univerzumról alkotott képüket fejezték ki. Kétségtelenül nem nehéz érzékelni a totalitást, vagy megérezni, hogy az ember éppen a világ középpontjában van, ha Európa nagy középkori katedrálisában vagyunk. Az indiánok számára azonban maga a természet világa volt a templom, és e szentélyen belül minden forma, funkció és erő iránt nagy tiszteletet tanúsítottak. Nem egyedülálló, hogy az indiánok minden őket körülvevő természeti formát szentnek tartottak, hiszen más tradíciók (például a japán sinto) szintén isteni megnyilvánulásokként tisztelték a teremtett formákat. Ám az indiánok attitűdjében csaknem egyedülálló az, hogy a természet és az élet tisztelete vallásuk *középpontjában* áll: az őket körülvevő világ minden formája oly seregnyi értéket és jelentést hordoz, hogy együttvéve alkotják azt, amit az ő »doktrínájuknak« lehet nevezni.” – Joseph Epes Brown (*The Spiritual Legacy of the American Indian*. 2. fejezet). Az észak-amerikai indiánok szellemi öröksége. *Tradíció évkönyv*, 2004, 214. o. Virág László fordítása)

*

„[...] a megfelelően fogékony ember számára a világ könyvvé válik, melyből minden jelentés kiolvasható. [...] A sámánisztikus tudatosságban nincs jelentőség nélküli egybeesés, mindennek jelentése van, s az ügyes gyakorló sajátos jelentéseket tud kivonni a végtelenül összetett kapcsolatrendszerből, ami mindent összeköt egymással.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 62. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„A madarak kör alakú fészket raknak, mert vallásuk ugyanaz, mint a miénk.” – Fekete Jávorszarvas (*Black Elk Speaks*. Idézi Joseph Epes Brown: Az észak-amerikai indiánok szellemi öröksége. *Tradíció évkönyv*, 2004, 213. o. Virág László fordítása)

*

„És mert olyan ügyesek és szorgalmasak, az indiánok, noha a megélhetés parancsa néha arra kényszeríti őket, hogy néhányat megöljenek közülük, őszintén becsülik [...] az állatokat, nagy érdeklődéssel kísérik minden tevékenységüket, és szinte úgy tekintik őket, mintha másféle emberi lények törzsei volnának, akik csak kevésben különböznek tőlük maguktól [...]. A hódokat különösen tisztelik, és vannak indiánok, akik bizonyos értelemben meg is értik, hogy mit beszélnek [...]. Bármilyen kicsiny és látszólag haszontalan is legyen valamely

állat, a természetben megvan mindegyiknek a maga helye. Az indiánok jól tudják ezt, és sohasem bántják őket, ha nincs rá komoly okuk; s mivelhogyan megosztják velük a vadonbeli élet minden veszedelmét és megpróbáltatását, »kis testvéreknek« nevezik őket.” – Szürke Bagoly (*Két kicsi hód*. Budapest, 1982, Móra, 10. o. Baktay Ervin fordítása)

*

„A tibeti saskeselyű szárnyalását megfigyelve a *jógi* képet alkothat magának saját erőfeszítés nélküli ösvényéről. A nagy madár röpte csodálatos látványt nyújt. Hosszú mérföldeken át képes siklórepülésben, áramlatról áramlatra vonulva hordoztatni magát a szelek szárnyán. Ösztönös repülőtehetsége utánozhatatlan. A *dzogcsen-jógi* tevékenységét is ugyanaz a természetes, intuitív képesség jellemzi, mint a madár röptét.” – Keith Dowman (In *A garuda röpte. Egy tibeti szöveg három fordítása*. Budapest, 2003, A Tan Kapuja Főiskola, 11. o. Agócs Tamás fordítása)

*

„A tudónkben lévő levegő ugyanaz, mint amelyben a héja repül. A tér, melyben a világegyetem kiterjed, a tér, amelyet a nappalinkban lévő kanapé elfoglal, és a tér, melyben a gondolataink jelennek meg, ugyanaz a szent tér.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 28–29. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„[...] ha nincs szent kapcsolat a környezetünkkel [...], az azt jelenti, hogy életünk szent aspektusa halott vagy elfedett, vagy nem érünk el hozzá. Nem gazdagodik, nem jelenik meg. Nem jön létre saját belső tapasztalásunk, mert nem találjuk párját a külső világban, semmi sem idézi meg, és nem lobog fel. Tehát a szentség eltűnik életünkéből és kultúránkból, vagy pusztán elvont eszme marad, s a mitológiára vagy a pszichológiára korlátozódik.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 30. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„Mindenképpen helyénvaló érzékenynek lenni az elemekben élő lényekre [...]. Az érzékenység és együttérzés kifejlesztése növekedésünk része, s egy lépés afelé, hogy felismerjük, a bolygó él és szent, az elemek nem pusztán nyersanyagok, hanem az élő univerzum alapvető aspektusai.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 79. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„Bármilyen filozófiát vallunk, rendszerint úgy tapasztaljuk magunkat, hogy a testünkben »benne« tartózkodunk. Hasonlóan a tavak, fák és sziklák is olyan testek, melyekben szellemek tartózkodnak.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 76. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„Mikor megfosztanak minket valamelyik elemtől, sóvárgunk utána. A sivatagban gyönyörűséges a vízzel való találkozás. Mikor hosszú ideig a tengeren voltunk, partraszálláskor megcsókoljuk a földet. Mikor fázunk, tűzre vágunk. Az öt durva elem erőteljes hatással van ránk, mély és ösztönös szinten, de mi szokás szerint elveszünk a felszíni tapasztalásokban, nem értjük meg, hogy az elemekkel való kapcsolat tapasztalása elvezethet bennünket a szentség átéléséhez, gyógyulást, egyensúlyt és önmagunk mélyebb megélését adhatja.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben*. Budapest, 2007, Bioenergetic, 25. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„Az indiánok ténylegesen azonosulnak vagy eggyé válnak annak a lénynek vagy dolognak a minőségével – vagy princípiumával –, amely látomásban jön el hozzájuk, legyen az vadállat, madár, egy az elemek közül, vagy a teremtett világ bármely aspektusa. Hogy ez az »erő« soha ne hagyhassa el őket, mindig maguknál hordanak valamit, ami materiális formában képviseli azt az állatot vagy tárgyat, amelytől »erejüket« kapták. Ezeket a tárgyakat helytelenül fétisekként szokták emlegetni, pedig sokkal közelebb állnak ahhoz, amit a keresztények őrangyalnak neveznek, mivel az indiánok számára az állatok, a madarak és minden dolog az isteni princípiumok testet öltött tükröződései. Az indián ember nem másért ragaszkodik egy bizonyos formához, mint a formában rejlő princípium kedvéért.” – Joseph Epes Brown (In *A szent pipa. Az*

oglala sziúk hét rítusa Fekete Jávorszarvas elbeszélésében. Budapest, 2004, Osiris, 609. o. Dráviczky-Bökönyi Teodóra fordítása)

*

„Mivel intenzíven foglalkoztak a természet formáival, vallásuk kapcsán az indiánokat vagy panteistáknak, vagy bálványimádóknak, vagy teljesen vadaknak festették le. Aligha szükséges a két utóbbi fogalomra reflektálni, ám a panteizmus – ami azonosítja Istent és a megnyilvánult formákat – finomabb vádja tisztázást igényel. [...] Habár a természeti formák tükrözhetik a Nagy Szellem aspektusait, és végső soron nem lehetnek mások, mint a Nagy Szellem, mindazonáltal nem azonosíthatnak azzal, »aki részek nélküli«, és aki transzcendens egységében felette áll minden partikuláris, teremtett formának. Az indiánok ezért nem nevezhetők panteistának, ha a kifejezést szokásos formájában alkalmazzuk. Fekete Jávorszarvas jól fogalmazta meg e misztériumot következő kijelentésében: »[...] meg kell értenünk, hogy minden a Nagy Szellem műve. Tudnunk kell, hogy Ő mindenben benne van; a fáokban, a füvekben, a folyókban, a hegyekben, minden négy lábúban és szárnyas lényben; meg kell értenünk, hogy ugyanakkor Ő felette áll minden dolognak és lénynek.«” – Joseph Epes Brown (*The Spiritual Legacy of the American Indian*. 2. fejezet. Az észak-amerikai indiánok szellemi öröksége. *Tradíció évkönyv*, 2004, 214–215. o. Virág László fordítása)

*

„A külső elérése a belső minőség elérése lesz azon gyakorlat kifejlesztése révén, mely a kettőt összekapcsolja. Másképp a külső elérése csupán kifelé mozdulás lesz, s eltávolít önmagunktól.” – Tenzin Wangyal (*Gyógyítás formával, energiával és fénnel. Az öt elem a tibeti sámánizmusban, tantrában és dzogcsenben.* Budapest, 2007, Bioenergetic, 68. o. Jakab Katalin fordítása)

*

„Az ember viszonya a természethez és az állatvilághoz különös fontossággal bír, mivel ahogy a teremtett világot tiszteljük, ugyanúgy tiszteljük azt a valóságot, amelyet nem láthatunk.” – Thomas Yellowtail (*Yellowtail. Crow Medicine Man and Sun Dance Chief*. Idézi Arthur Versluis: *Indián hagyományok*. Budapest, 2001, Édesvíz, 53. o. Tóth Benedek fordítása)

*

„Fontos megértenünk, hogy az indián hagyományokban a természet olyan szentély vagy színpad, ahol a szellemi és az emberi világ keresztezi egymást.” – Arthur Versluis (*Indián hagyományok*. Budapest, 2001, Édesvíz, 51. o. Tóth Benedek fordítása)

*

„A mentális tevékenység túlhangsúlyozása mellett hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy írott nyelv nélkül az indián nélkülöz valami fontosat vagy szükségeset abban, hogy a doktrínát nem skolasztikus vagy dialektikus formában találja. Azonban az ilyen »hiányosság« *bennünket* akadályozhatott abban, hogy megértsük bölcsességük teljességét és mélységét, az indiánok számára viszont a szellemiben való részeseülés nagyon is hatékony formáját jelenti, amelyben a formák és a szimbólumok világa által tükrözött esszenciális ideák és értékek spontán és integrális módon *megélték*. Szent Bernát kétségtelenül kifejezett valamit az indián-perspektívából, amikor azt mondta: »Amit a szent tudományokról és a Szentírásról tudok, azt az erdőn és a mezőn tanultam. Nem voltak más mestereim, mint a bükkök és a tölgyek. Hallgass egy tapasztalt férfúra: többet tanulsz majd az erdőkben, mint a könyvekben. A fák és a kövek többet tanítanak neked, mint amit egy magiszter szájából hallhatsz.« – Joseph Epes Brown (*The Spiritual Legacy of the American Indian*. 2. fej. Az észak-amerikai indiánok szellemi öröksége. *Tradíció évkönyv*, 2004, 210. o. Virág László fordítása)

*

„Nekünk indiánoknak elég a pipa, a föld, amelyen ülünk, és felettünk az ég-bolt. A szellem mindenütt jelen van. Néha valamilyen állat, tán egy madár, fák vagy dombok formájában nyilatkozik meg. – Sánta Őz (In *Lame Deer* – Richard Erdoes: *Sánta Őz, a szíu indián sámán*. Budapest, 1988, Európa, 6. o. Simóné Avarosy Éva fordítása)

*

„A pipa egy hordozható oltár és a kegyelem eszköze, amelyet egykor minden indián birtokolt. [...] Amint a pipát a szent dohánnyal megtöltik, felajánlásokat tesznek az univerzum minden hatalmának, valamint a teremtés miriadnyi formájának, amelyek mindegyikét egy dohányszemcse jelképezi. A megtöltött pipa így a Teljesség, és amikor a Nagy Szellem tüzével meggyújtják, isteni áldozatot mutatnak be, amelyben az univerzum és az emberi nem visszavétezik a Princípiumba, s azzá válik, ami valójában. A koncentráció egyenes szárán keresztül egyesítvén a lélegzetet a dohánnyal és a tűzzel, a

pipázó személy részt vesz a lefokozott énség feláldozásában, és így hozzásegítetik az Isteni Jelenlét megvalósításához önnön középpontjában. Valóban, a füst kifújása nemcsak ahhoz segíti hozzá az embert, hogy megtalálja Istent önmagában, hanem hogy felismerje, a világ és ő misztériózus módon elmerül Istenben. Maga az ég felé szálló füst is egy látható ima, amely látásának és illatának az egész teremtés örvend. A békepipa misztériuma oly mélységes, hogy a pipázás rítusa az indiánok számára felér a keresztények szentáldozásával.” – Joseph Epes Brown (*The Spiritual Legacy of the American Indian*. 2. fej. Az észak-amerikai indiánok szellemi öröksége. *Tradíció évkönyv*, 2004, 218–219. o. Virág László fordítása)

*

„Hamvait egy agyagkorsóba helyeztük, melyre ez a felirat került: »Isi, az utolsó jana indián, 1916«. És így elment Amerika utolsó vad indiánja, és vele lezárult a neolit korszak. Isi lezárta a történelem egy fejezetét. Úgy nézett ránk, mint a szofisztikával megzavart gyermekekre, akik ügyesek, de nem okosak. Mi sok dolgot tudunk, amiből sok a hamis. Isi ismerte a természetet, amely mindig igaz. Jellemének olyan tulajdonságai voltak, amelyek örökre elvesztek. Lényegében volt nyájas, volt bátorsága és önfegyelme, és ámbár mindenét elvették, nem volt keserűség a szívében. Lelke egy gyermeké volt, értelme egy filozófusé.” – Saxton T. Pope (*Vadászat íjjal és nyíllal*. Kézirat. Kálóczy Lajos és Kerényi Sándor fordítása)

*

„Számunkra e tekintetben sem arról van szó, hogy áttérjünk a lázadás vagy a tiltakozás ama formáira, amelyek – az »emberi értékek« védelmének gondolatával – a város és a természet, a »civilizáció« és a természet közötti ellentétből kiindulva a »természethez való visszatérésbe« torkollanak. Ez a téma már sajátja volt az elmúlt évszázad polgári repertoárjának. Ma pedig annak keretében jelenik meg, amit a létezés »fizikai« primitivizálódásának nevezhetünk.” – Julius Evola (*Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 147. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„[...] az ember számára *sobasem létezett* egy tisztán »természeti« állapot: kezdetről fogva »természetfeletti« állapotban volt, amelyből azután kizuhant.” – Julius Evola (*Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 148. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„Valamennyi létező individuális természetében fellelhető két különböző rendű elem, amelyeket illendő megkülönböztetnünk egymástól, ugyanakkor olyan pontosan, amennyire csak lehetséges, meg kell jelölnünk a közöttük lévő kapcsolatot. Ezen individuális természet először is valójában abból ered, ami a létező önmagában, s ami a benső és aktív oldalát képezi, továbbá azon környezet hatásainak együtteséből származik, amelyben megnyilvánul, s ez utóbbi hatások a külső és passzív oldalát fejezik ki.” – René Guénon (*A nagy triád*. Budapest, 2007, Arcticus, 81. o. Szilágyi Gyöngyi fordítása)

*

„[...] a létező helyzetét a környezetben végül is saját természete határozza meg [...]” – René Guénon (*A nagy triád*. Budapest, 2007, Arcticus, 83. o. Szilágyi Gyöngyi fordítása)

*

„A szenvedés oka, hogy a szemlélő és szemlélete tárgya (a *purusa* és a *prakriti*) összekeveredik.” – Patanydzsali (*Jóga-szútrák*, II. 17. Hamvas Béla fordítása)

*

„Aki a *szattva* (az őstermészet tiszta fénye) és a *purusa* között különbséget tud tenni, az a lét minden állapota fölött úr marad, és mindentudásra tesz szert.” – Patanydzsali (*Jóga-szútrák*, III. 49. v. 50. Hamvas Béla fordítása)

*

„Ami a »természet szeretetét« illeti, a bennünket érdeklő típus általában a természetet úgy tekinti, mint egy szélesebb és »objektívebb« egész részét: számára egyformán természet a mező, a hegység, a liget, a tengerpart, valamint a gát, a nagy modern kikötők és rakpartok a daruk csápszerű rendszerével, vagy a funkcionális felhőkarcolók komplexuma. Ez egy magasabb rendű szabadság tere. Szabadnak maradni, önmagunknak lenni mind az egyik, mind a másik »természettel« szemben, a sztyeppe közepén vagy a szinte sértetlen alpesi csúcsokon éppúgy, mint az európai vagy amerikai éjszakai mulatóhelyeken.” – Julius Evola (*Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 149–150. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„[...] olyan embertípusról van szó, akit a természet már nem azért érdekel, mert valami »művészi«, ritkát, jellegzetest nyújt; aki a természetben már nem a »szépet« keresi, azt, ami zavaros nosztalgiákat táplál és a fantáziához szól. E típus számára a többinél »szebb« tájak nincsenek, hanem a többinél távolabbi, határtalanabb, nyugodtabb, hidegebb, keményebb, primordiálisabb tájak vannak: a dolgok, a világ nyelvezetét nem fák, patakok, szép kertek, festői alkonyok és romantikus holdfény közepette, hanem inkább sivatagokban, sziklákban, sztyeppékben, gleccserekben, fekete északi fjordokban, a trópusok engesztelhetetlen napsütésében, nagy folyókban ragadja meg – éppenséggel mindabban, ami primordiális és elérhetetlen. És természetes, hogy annak az embernek, akinek ez az eltérő természetérzése van, a természettel való viszonya inkább cselekvő, nem pedig bizonytalan, lágy és szórakozottan szemlélődő.” – Julius Evola (*Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 151–152. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„A légkondicionálás világában olyan kényelmet élvezhetünk, amely elszigetel minket a szenvedéstől, de a harc-os-megközelítés szempontjából ez a kényelem nemcsak a természeti világtól választ el bennünket, hanem annak lehetőségét is csökkenti, hogy saját bátorságunkat próbára tehesük. Egy harcos úgy fogalmazná meg ezt, hogy egy hősiességre kevés esélyt adó világban a lehetőség is kisebb arra, hogy ember legyen valaki.” – Arthur Versluis (*Indián hagyományok*. Budapest, 2001, Édesvíz, 53. o. Tóth Benedek fordítása)

*

„A természet a dolgok nagy birodalma, azoké, amelyek semmit sem akarnak tőlünk, nem ösztönöznek bennünket, nem követelnek szentimentális reakciókat sem, amelyek némán állnak előttünk, mint egy magáért való, szélsőségesen külsőleges világ. Ez az, éppen ez az, amire szükségünk van [...] ez a mindig nagy és távoli valóság, amely önmagában nyugszik, messze túl az ember minden kis örömén és kis fájdalmán. A tárgyak világa, amely önmagába van zárva, és amelyben magunkat is tárgynak érezzük. Tökéletes elszakadás mindattól, ami csupán szubjektív, minden személyes hiábavalóságtól és semmiségtől: számunkra ez a természet.” – Franz Matzke (*Jugend bekennt: So sind wir!* Idézi Julius Evola: *Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 149–150. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„A cédrusfa az udvaron; egy felhő, amely árnyékát a dombokra veti; az eső, amely esik; a virág, amely kinyílik; a hullámverés egyhangú moraja: mindezek a »természetes« és banális tények az abszolút megvilágosodást, a *szatorit* sugallhatják: éppen azért, mert e tényeknek nincs értelmük, céljuk, szándékuk; éppen azért, mert abszolút értelmük van. Így jelenik meg a valóság »a dolgok, amelyek olyanok, amilyenek« pusztá minőségében.” – Julius Evola (*Meglovagolni a tigrist*. Budapest, 2009, Persica, 153. o. Franco de Fraxino fordítása)

*

„[...] fontos, hogy ne felejtjük el a lényegi egységet az Abszolút és a viszonylagos, a megnyilvánulatlan és a megnyilvánult között. A megnyilvánulás csak a »vagyok« alapképzetével jön létre. Az alap a Lényeg [...]. A tiszta »vagyok« felmerülésével a Lényeg *visszatükrözi* magát a jelenségvilágban, amely csak külsőnek *tűnik* a Lényeghez képest. Ahhoz, hogy a Lényeg lássa magát, jelenséggé tárgyiasítja önmagát, és hogy ez a tárgyiasítás megtörténhessen, a tér és az idő képzete szükséges (a jelenség ugyanis ebben terjed ki térben és időben). A jelenség ennél fogva nem különbözik a Lényegtől, hanem maga a tárgyiasult Lényeg. Meg kell értenünk – és sohasem szabad elfelejtenünk – ezt a lényegi azonosságot.” – Niszargadatta Mahárádzs (Idézi Ramés Sz. Balszékar: *A jelenségvilágon túl*. Budapest, 2010, Filosz, 112. o. Malik Tóth István fordítása)

*

„Azt kérdelem: miért hiszed, hogy ahol egy isten megjelenik, a természet kifordul önmagából, a dolgok tótágast állnak és minden másképp történik, mint ahogy rendszeren szokott?” – Hamvas Béla (*A magyar Hüperion*. H. é. n., Medio, I. köt. 50. o.)

*